

ממשלת ישראל מכריזה על רצונה בשלום.
בכך היא מבטאת את רצונם המגובש של אזרחי ישראל.
היא מבטאת את רצונם המגובש של רבבות רבבות חיילי צה"ל, שלא
ישו אל המלחמה, שניצחו מתוך תקווה שזו המלחמה האחרונה.
העם רוצה בשלום של כבוד, של בטחון, של עמידה על זכויותינו.
איך עומדת הממשלה במבחן זה?

★ ★ ★

הממשלה מכריזה שהיא רוצה בשלום.
היא חוזרת על כך ללא הרף, בכל הזדמנות.
היא אומרת: אני מוכנה לכל היריבות, בכך מקום, בכך שעה.
היא אומרת: אני מוכנה לדבר עם הערבים על הכל. שום נושא לא
יוצא מראש ממיסגרת הדיון. הערבים יוכלו להעלות כל נושא שירצו.
היא אומרת: עד אז לא אגלה את הקלפים שלי. רק כשנשב ליד
שולחן המשא ומתן, אנחנו והערבים לדבר, אגלה מה אני רוצה לקבל,
ומה אני מוכנה לתת.
היא אומרת: עד אז לא אעשה דבר. אחזיק בשטחים שכבשנו.
היא אומרת: אני מחכה.

★ ★ ★

זהו עמדה סבירה מאד, פיקחית מאד.
כל סוחר ממולה יגיד: כל הכבוד. טכסים מצויין.
לבעליהן כבורסה, לתגרן בשוק הדגים — זו עמדת-מיקוח מצויינת.
מה גם שאנחנו מחזיקים בשטחים, ויכולים להרשות לעצמנו לחכות.
זהו עמדה פיקחית מאד גם כלפי חוץ, גם כלפי פנים.
כי ממשלה זו היא ממשלת-ליכוד-לאומי. יש בה כמעט מכל הסוגים.
קשה לגבש בה הסכמה מקוריאלית על קו יחיד, שיכלול פתרונות.
אבל קל לגבש בה הסכמה לעמדה שאינה מגדירה שום פתרון,
שעיקרה הוא: לשמור על המצב הקיים, לחכות, לא להגיד בינתיים
שום דבר מפורש.

לכן יכול קו זה להימשך הרבה מאד זמן.

★ ★ ★

קו סביר, קו פיקחי, קו נוח. אבל קו עקר לחלוטין.
כי קו זה מוביל אל אי-העשייה. אין הוא מוביל אל העשייה.
אין הוא יכול להוביל לשום עשייה — כי כל עשייה מחייבת תמונה
ברורה של העתיד.
לכן, כל עוד נקיט הקו הזה, תוכל ישראל לעשות רק מעשה אחד:
להחזיק בשטחים, להגן עליהם, להדוף התקפה, ואולי לקדם את פניה.
אך האם זה יקרב את השלום?
קו זה לא יקרב את השלום. קו זה עלול להרחיקו.

★ ★ ★

בזירה המדינית, כמו בזירה הצבאית, היתרון הוא בידו בעל היוזמה.
הנצחון המכריע של צה"ל במלחמה נבע במישורן מנשילת היוזמה.
ישראל לקחה לידה את היוזמה הצבאית. רק כך יכלה לשגר ראשונה
את היליה-אוויר, ולהשמיר על הקרקע את היליות-האוויר של שדוש
וחצי מדינות.
היוזמה מאפשרת הפתעה. מאפשרת בחירה. מאפשרת תימרון.
אך בזירה המדינית, איבדנו את היוזמה זה מכבר.

אח ואחות בקלקיליה: מעשים של היום יקבעו עובדות אחר

וכך מושל צבאי, בכל עור ובכל כפר, מוכרח לתהות בלבו: מה אני?
מושל צבאי זמני, מושל קולוניאלי? נציג של מדינה משחררת? מכשיר-
קרקע להקמת מדינה פלסטינית?
האם עליו לטפח הנהגה חדשה, או למנוע את היווצרותה? האם עליו
לנהוג ביד חזקה, כדי להבטיח בטחון מוחלט לזמן קצר, או לגלות
ליברליות קיצונית, לקראת פרוציה בין ישראל ופלסטין?

הושללים מהחכה

בגדה ובעזה נעשים, יום-יום, בתוקף המציאות, רבבות מעשים קטנים.
כל מעשה קטן כזה יכול להועיל או להזיק. ליצור אוזירה רצויה לפתרון
מסוים, או להעכירה.
כשאיש אינו יודע מהו הפתרון, ואם בכלל יש פתרון — יהיו מעשים
אלה, במיקרה הטוב ביותר, ניטראליים. ואולי שליליים.
ובינתיים אין נעשים המעשים שיש לעשותם, אם רוצים בפתרון
מסוים. והרי כל פתרון מסוים מחייב מעשים מיידיים.
פתרון בדרך הפרציה מחייב, מייד, נקיטת קו מסוים בגדה ובעזה.
עידוד בוחות מסוימים, הכרזה על מישראלים. הקמת ממשלה זמנית.
פתרון אחר מחייב מעשים אחרים.
והנה, מחוסר תוכנית, לא נעשה דבר. שום דבר לא.
ואיברת הזדמנות היסטורית, הדיבעמית. הזדמנות הקטנה מיום
ליום, עד שתיעלם לגמרי.

★ ★ ★

האם בכלל יכולה ממשלה זו לגבש תוכנית כזאת?
היא נקראת „ממשלת הליכוד הלאומי". אבל השם אינו נכון.
ערב המלחמה, צורפו לממשלה כל הכוחות שהתפרסמו בשל עמדתם
הבטחוניות הנוקשה. כוחות שטענו לזיקה מיוחדת לענייני בטחון.
לאחר מן הכוחות שצורפו היה ידע צבאי.
ליש מהם לא היה שום ידע בשטח הערבי, בפעולה למען השגום.
אותם שאספו ידע זה בעמל של שנים רבות, שהקדישו רבבות שעות
מחייהם למגעים עם ערבים, לגיבוש פתרונות אפשריים, לעיבוד אותם
רעיונות שהספו עתה אקטואליים — לא צורפו.
יש לנו ממשלת-איחוד למען המלחמה.
אין לנו ממשלת-איחוד למען השלום.
לכן גם אין לנו הכלים המינימליים להכנת השלום — צוותות-
המומחים, המכשירים האירגוניים הליכודיים, ליוזום ולביצוע.

★ ★ ★

נצחונות צה"ל יצרו תנאים חדשים — שהם כפים לשלום ברי-קיימא.
אולם גם עתה לא יבוא השלום מעצמו.
וממשלה זו — אינה מסוגלת להביאו.

כי עמדה של המתנה, של שביאלית-עשה, של לא-ינגלה-את-הקלפים —
כרוכה באופן מוחתי באובדן-יוזמה.
ואילו האויבים המוכסים — עבדאל-נאצר, אנשי אליכעת בסוריה,
בומדיין, ואפילו חוסיין ושוקייירי — שוב מגלים יוזמה קרחתנית.

★ ★ ★

אילו פירסמה ממשלת ישראל כיום תוכנית-שלום דרמטית, נועזת,
משבנעת — היתה היוזמה חוזרת אלינו.
אילו פירסמה תוכנית הפונה אל הדמוין, המלהיבה את בעלי הרצון
הטוב בעולם, המצוירת תמונה ברורה לעיני מיליוני המאזינים הערביים
מועבר להזיתות.
תוכנית כזאת יכולה להוות גורם חשוב.
גורם מתסים, מדרבן, מרתיע את מי שיש להרתיע, מעודד את מי
שיש לעודדו.

כתנאי שלא תהיה אוסף של מליצות נאות, מן הסוג שמשרד-הוצגנו,
ולאחרונה גם משרד-בטחוננו — אמונים אליו.
אלא תוכנית שתשרטט, בקווים ברורים, את תמונת המרחב המשולב
שאנו רוצים בו, את גורל השטחים שכבשנו, את דמותה של ארץ-
ישראל החדשה, את ההסדרים הכלכליים, הצבאיים והמדיניים שאנו
שואפים אליהם.
תוכנית ישראלית. תוכנית לארץ-ישראל. תוכנית למרחב.
תוכנית שלא תתגשם תוך יום-יומיים. ששום מנהיג לא יקפוץ עליה.
אך שעצם השמעתה תעמיד אותה במרכז האירועים במרחב.

★ ★ ★

תוכנית זו צריכה להרריך את מעשינו במקום שאנחנו פועלים —
בשטחים הכבושים.
מחוסר תוכנית, אין הנוכחות הישראלית בשטחים אלה יכולה לשאת
שום פרי חיובי.
כל עוד מאמינים הערבים כי נחזיר את השטחים לירדן ולמצריים —
לא יוכלו לעשות דבר למען פתרון חיובי.
כל עוד אינם יודעים מה רוצה ישראל — בוודאי לא יגיד איש מהם
מה רוצה הוא.